СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 185. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-го СЕРПНЯ 1949. — No. 185. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 11, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

МОСКОВСЬКІ СУБСИДІЇ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЮНІЙ

Вашингтон, 9 серпня. — Колишній комуністичний урядовець виявив перед комісією неамериканських діянь палати репрезентантів, що з Москви йшли щедрі підмоги для американських робітничих юній для посилення їхньої активности в ділянці морській, шахтярській і залізничій. Свідчив Джозеф Зак Корнфедер, який відбув вишкіл у Ленінській школі в Москві, де тренували американців, британців і европейців в мистецтві „політичного вовання". Він сказав, що свого часу він був членом центрального комітету Комуністичної партії в Злучених Державах і тоді знав особисто, що Москва мала точні вісті про стратегію американських юній в справі страйків. Він знає про московські субсидії за час від 1919 до 1934 р. Їх пересилано до З. Д. А. через департамент робітничої діяльности партії, а опісля діставала їх Ліга Єдности Робітничих Юній, на якої чолі стояв Вилієм З. Фостер. Корнфедер памятає одну розмову про підмогу для Юнайтед Майн Воркерс, де головою є Джан Л. Луїс. Тоді прийшла скарга, що ці підмоги не приносять належної користи і тому Корнфедера запитували, що зробити з жаданням дальшої підмоги в сумі $50,000. Після того цю суму зменшено на половину. — Корнфедера покликано до комісії на свідоцтво з нагоди переслухань над діяльністю юнії електричних робітників, яка оперує в околиці Питсбурга. Він не сказав нічого про субсидії для цієї юнії, тільки подрібно розповідав про інфілтрацію комуністів в робітничім русі.

ЗАБРАЛИ 14 ГРЕКІВ З ПОЛЬСЬКОГО КОРАБЛЯ.

Ню Йорк. Перед виїздом польського корабля Батори з нюйорської пристані до Европи федеральні агенти забрали з причалу в вівторок 14 греків, які мали відїхати цим кораблем. Вони приїхали до Америки в червні грецьким кораблем до Болтимор, а тепер хотіли відїхати до Польщі без окремих пашпортів. Урядовці не дали ніякого вияснення про цих греків, доки їх не переслухає іміграційна влада. Корабель Батори втік недавно Гергард Айслер, наторійний европейський комуніст.

ЯК ВИГЛЯДАЄ СТАРЕЧА ПЕНСІЯ З СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ?

Вашингтон. — Знавці обраховують старечу пенсію на підставі нового законопроєкту і порівнюють її з поборами на підставі тепер обовязуючого закону. Якщо хтось платив оплати до фонду суспільного забезпечення впродовж десяти років, тоді його пенсія представляється так:

Від пересічної місячної платні по $150, пенсія буде виносити після 65 року життя на підставі нового закону $57.50 на місце $33, признаваних теперішнім законом; від платні по $200 місячно буде пенсія $63, замісць теперішної $38.50. Якщо буде платня $250 місячно, то пенсія буде $68.25, а тепер виносить $44.

Теперішня найнижча пенсія виносить місячно $10, а найвище $25 без огляду на висоту платні і час її тривання.

КОМУНІСТИЧНІ ПРОВІДНИКИ ВЖЕ НЕ ХОЧУТЬ ТЮРМИ.

Ню Йорк. — Судова розправа проти 11 провідних комуністів, обвинувачених в змові до насильного скинення американського уряду прибрала вже характер нормального поступування. Це сталося після того, як минулого тижня суддя Гаролд Медіна заявив, що не допустить до дальших промов свідків та адвокатів оборони, які хочуть відвернути увагу від підсудних, а обвинувачувати суд і уряд. В середу захворів один з цих підсудний Генрі Винстон, який находиться в тюрмі за непослух судові від 3 червня. Суддя наказав перевезти його до морського шпиталю, де лікарі ствердили, що його серце нормальне. Коли в суді підсудний Роберт Тамсон, голова нюйорської стейтової Комуністичної партії, зголосився добровільно на свідка в своїй обороні, його адвокат хотів знову завернути до давної тактики, пригадуючи, що так було в початках. На це суддя сказав, що так було, одначе це тільки проволікає справу, а нічого не вияснює. Тепер для виснення суддя каже часто перечитувати протокол і тоді самий ставить додаткові питання. Суддя сказав теж прокураторові, щоб вважав на зізнання, в яких переповідаються різні розмови між двома комуністами. Коли суддя спротивився спробам Тамсона говорити про що інше, а не те, що може вияснити справу, Тамсон вже не опирався. Тоді адвокати раз-у-раз пригадували судді, що Винстон чується хворим і жадали відрочення розправи. Суддя раз перервав розправу на півгодинний відпочинок, а в інших випадках не слухав оборони.

ПІДВИШКА ОПЛАТ ДО СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Вашингтон. — Комісія способів і засобів палати репрезентантів ухвалила підвищити оплати робітників і підприємців до фонду суспільного забезпечення, щоб можна була дотримати зобовязань для виплат. Тепер обі сторони доплачують до фонду по одному відсоткові від платні до висоти $3,000, а від 1. червня 1950 р. ці оплати будуть підвищені до півтора відсотка. Опісля підвишка буде йти ступнево: Від 1. січня 1960 до 2 з половиною відсотків; 1. січня 1965 р. до 3 відсотків, а від 1970 р. до 3 з четвертиною відсотків. Теперішня найвища доплата робітника виносить $30, річно, а опісля найвища доплата дійде до $97.50. Тільки саме має платити підприємець.

КВАРАНТАНА В ЛІТНІХ ТАБОРАХ ВНАСЛІДОК НЕДУГИ ПАРАЛІЖУ.

У Ню Йорку занедужало дальших 68 дітей на дитячий параліж. Тому, що багато родин відвідують свої діти в літніх таборах, приміщених в горах Вер Мавнтен в середущій частині стейту, департамент здоровя зарядив кв족арантану.

КІРІНО ЗА ЗОРГАНІЗУВАННЯ ТИХООКЕАНСЬКОГО СОЮЗУ

Вашингтон, 9 серпня. — Президент Филипин, Ельпідіо Кіріно, явився перед конгресом і в промові до сенату апелював допомогти йому зорганізувати Тихоокеанський Союз проти комуністів в Азії. Йому служить за взірець організація Злучених Держав Европи, яку організує Великобританія на спілку з Францією, Бельгією й Люксембургом. До Тихоокеанського Союзу належали б країни південної Азії і на Тихому океані. Кіріно думає, що початково Злучені Держави не мусіли б приступити до нового Союзу, одначе пізніше це показалось би спасенне. Кіріно пригадав, що Північно-Атлантійський Пакт забезпечує світ тільки до половини, тому треба ще подбати про другу половину. — Президент Труман ще у вівторок сказав, що він не відпустить Кіріна з порожними руками домів. Це вказувало б, що президент знав наперед про наміри Кіріна і про зміст його промови в конгресі.

У промові, виголошеній перед палатою репрезентантів, президент Кіріно заявив, що Филипини на випадок війни станути на боці З. Д. А.

НОВИЙ ЗЕМЛЕТРУС В ЕКВАДОРІ

Кіто, Еквадор, 9 серпня. — Жах і переполох повстав серед оставших при житті після першого землетрусу в пятницю, коли сьогодні далися чути нові сильні потрясення в околиці долини Патате. Мандруючі індіяни з племени саласака напали на виправу, яка везла допомогові засоби в околиці навіщені катастрофою. Наспіли вісті про знищення містечка Керо в провінції Тунгурава. Очевидці оповідають, що внаслідок потрясення розпався надвое горб коло села Лайлітас і похлонув ціле село. У катастрофі щезли не тільки хати, але й фарми. Позіставші при житті так переполохані цею подією, що з них не можна видобути точних вияснень, що насправді сталося. Вони кажуть, що робітники, які в цій околиці працювали над направою шляхів, перерваних після першого землетрусу, теж щезли в челюстях землі. — Президент Мексика, Мігель Алеман, прислав повідомлення, що він відноситься до американських республік з проханням зорганізувати допомогу для Еквадору.

СЕКРЕТАР ОБОРОНИ ГОДИТЬСЯ НА ЗМЕНШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ОЗБРОЄННЯ ЕВРОПИ

Вашингтон. — Секретар оборони Луїс Джансон у заяві перед сенатською комісією сказав, що він годиться на ухвалення половини видатків на озброєння Европи тепер і думає, що президент Труман не буде противний, коли наразі конгрес ухвалить виплатити негайно готівку в сумі біліон і сто мільйонів на цю ціль. Заяву Джансона вважають за компроміс з домаганням сен. Артура Ванденберга, щоб тепер дати тільки частину вимаганої суми на найконечніші потреби. Коли6 конгрес згодився на нову пропозицію, то уряд почав би негайно давати замовлення на зброю для членів Північно-Атлантійського Пакту.

МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ НА ЕГЕЙСЬКОМУ МОРІ.

Кавеа, Крета, 10. серпня. — Американська середземноморська фльота почала свої рутинові воєнні вправи на Егейському морі. В маневрах бере участь авіоматка Корал Сі і 30 інших воєнних кораблів. Практикується висадку при морському і повітряному бомбардуванні.

ПОМЕР АНАТОЛЬ РЯБІШЕНКО.

З Европи наспіла вістка, що в Мюнхені, в Німеччині, помер визначний український громадський діяч, член Української Національної Ради та керівник ресорту внутрішніх справ в її Виконному Органі, бл. п. Анатоль Григорович Рябішенко. Він помер несподівано в дні 24-го липня.

ГЕРОЇЧНА БОРОТЬБА СЛОВАЦЬКИХ СЕЛЯН ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

Прага, 14. серпня. — Місцева комуністична преса повідомила, що селяни місцевості Стречно, положеної в горах в північно-західній Словаччині, повстали проти комуністичного уряду та проголосили свою власну владу. Повстання почалося від намагань комуністичної поліції заарештувати місцевого католицького священика. Тоді селяни, озброєні в коси, ціпи і кому що попало під руки, та головно з жінками у проводі, прогнали поліцію і місцевих комуністів. Опісля вони поробили засідки в горах та „контролювали" головно кожну автомашину, що під'їжджала до села. Боротьба тривала майже шість тижнів і в пресі не подається ще інформації про її вислід. Стверджується тільки, що селяни цеї місцевости ведуть боротьбу та проголосили свою владу в переконанні, що таке саме сталося вже в цілій країні.

ПРАВА ЛЮДИНИ ЗНЯТО З ПОРЯДКУ НАРАД ЕВРОПЕЙСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Страсбург, Франція, 10 серпня. — Сьогодні тут почалася інавгураційна сесія Европейської Дорадчої Асамблеї, складової частини Ради Европи, для якої вчора Комітет Міністрів ухвалив порядок нарад, відкидуючи більшістю сімох голосів проти чотирьох і при одному здержаному, першу точку цих нарад, іменно, забезпечення людських прав. Відкинено теж пропозицію Ірляндії, щоби на порядок нарад поставити справу ірляндських кордонів. Натомість ухвалено три головні точки, що над ними радитиме Асамблея: 1. Роля Ради Европи в економічних проблемах, беручи до уваги існуючі вже до цих справ міжнародні організації; 2. Роля Ради Европи відносно проблем соціального забезпечення, і 3. Методи, при допомозі яких Рада Европи змагатиме до плекання співпраці між своїми членами. В аргументації про виключення з порядку нарад такої важливої справи, як права людини, не спрецизовано точно мотивів, але вважається, що це зроблено головно тому, що в таку дискусію мусіла б входити проблема суверенности поодиноких членів Ради, точніше, обмеження тої суверенности, чого не хочеться заторкувати вже на першій сесії. У відкритті та нарадах першої европейської Асамблеї візьме участь воєнний премієр Британії і один з головних апостолів европейського федералістичного руху, Винстон Чорчил. Він вже вчора прибув до Страсбургу, де йому влаштовано овашійне прийняття.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОМІНАЦІЇ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Рим, 10 серпня. З поінформованих Ватиканських кол заявляють, що ще до кінця цього року Папа іменує нових кардиналів. Евентуальних кандидатів на ці найвищі пости в католицькій ієрархії не називається. Стверджується тільки, що вірочистість номінацій мала б увійти в програму обходів Святого Року, яким проголошено рік 1950-тий.

СОВЄТСЬКЕ РАДІО НАКАЗУЄ РЕВОЛЮЦІЮ В КОРЕЇ

Сеул, Корея, 10 серпня. З кінцем цього тижня створена під охороною західних демократій Корейська республіка обходитиме першу річницю свого існування. У зв'язку з цим контрольована совєтами північно-корейська радіо-висильна передала заклик до всіх підпільних комуністичних організацій в тій країні, щоби вони приготовились до повалення уряду та встановлення „диктатури пролетаріяту". Уряд наказав відповідні заходи осторожности.

БРИТАНІЯ ДАЛЬШЕ СКРІПЛЮЄ ГОНГ КОНГ

Гонг Конг, 10 серпня. В обличчі щораз більшої комуністичної загрози, Британія продовжує надсилати свої війскові підкріплення до цеї своєї коронної колонії. Вчора тут прибуло дальших 1,000 вояків Третього Панцерного Полку для скріплення місцевого гарнізону.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ВІДКИНУВ СОВЄТСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ.

Женева, 10. серпня. Конференція Міжнародного Червоного Хреста, в якій беруть участь представники з 49 країн, відкинула вчора совєтську резолюцію в справі поставлення поза законом атомової і бактеріологічної війни. Резолюцію відкинено, мотивуючи це тим, що ця справа не належить до компетенції Червоного Хреста.

АРЕШТОВАНО ВИКОНАВЦІВ ЗАМАХУ НА СИНАГОГУ В ДАМАСКУ

Бейрут, Ливан, 10 серпня. В Дамаску, в Сирії, офіціяльно повідомлено про арешт 11 осіб, обвинувачених в підложенні бомби в місцевій синагозі, від вибуху якої згинуло 12 жидів.

ПРИЗНАНО ВІДШКОДОВАННЯ ДЛЯ ЖЕРТВ НАЦІЗМУ

М'КЛОЙ, ПРОТИ СИЛЬНОЇ ОПОЗИЦІЇ, ДОБИВСЯ ЗМІНИ АМЕРИКАНСЬКОГО СТАНОВИЩА.

Франкфурт, Німеччина, 10 серпня. — Проти сильної опозиції деяких, кол, включно з військовим управлінням, новопризначений американський високий комісар для Німеччини, Джан Дж. МекКлой добився зміни американського становища в цій справі та потвердив закон, що передбачує грошеве відшкодовання для жертв націзму, включно для тих, що потерпіли фізично в німецьких концентраційних таборах. Відповідний закон був ухвалений німецькою т. зв. Радою Держав в американській зоні, але військове управління опісля видвигнуло цілий ряд застережень проти цього, подібно як їх мало теж британське міністерство закордонних справ. Закон передбачує виплату 850,000,000 німецьких марок в американській зоні для жидів і не-жидів, які потерпіли під режимом нацистів. З цього будеться виплачувати місячні пенсії теж для скитальців, які були раніше в'язнями нацистів та віднесли матеріяльні або тілесні пошкодження. Відповідну каблеграму про апробату закону вислав МекКлой з Вашингтону, де він тепер хвилево перебуває, до премієрів всіх чотирьох німецьких країн американської зони ще в дні 5-го серпня і закон мав би бути проголошений та увійти в силу в найблищих тижнях.

БРИТАНЦІ ЗЛОЖИЛИ ГРОШІ НА ОБОРОНУ МАННШТЕННА.

Лондон, 10 серпня. — В дні 23 серпня має початися в Гамбургу судовий процес проти бувшого гітлерівського маршала Еріха фон Манннштейна, обвинуваченого за воєнні злочини. У зв'язку з цим в Британії зроблено збірку фондів, щоби обвинуваченому забезпечити відповідну оборону. Зібрано шість і пів тисячі долярів, що ними мають бути заплачені британські адвокати. Бувший премієр Винстон Чорчил теж причинився до цеї збірки, жертвувавши 25 фунтів стерлінгів (понад 75 долярів).

ДЕМОКРАТИЧНІ ФАКТИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

Женева, 10 серпня. — Тут продовжується сесія Економічної та Соціяльної Ради Об'єднаних Націй, на якій совєтські представники намагаються вмовити в світ „кризу капіталістичних систем", аргументуючи це „вченням Маркса-Леніна-Сталіна". Демократичні представники зі свого боку навели факти наявности масового невільництва в Совєтах а на совєтські теорії про кризу відповіли з черги фактами. На вчорашній сесії представник Бельгії виявив, що кількість безробітних в тій країні тепер зменшилася на одну третю в порівнанні з початком року. Загальна кількість безробітних в тій країні виносить тепер 144,000 осіб.

СОВЄТСЬКЕ ДЕРЕВО ДЛЯ БРИТАНІЇ.

Лондон, 10 серпня. — Британія заключила зі Совєтами окремий договір про закуп більшої кількости совєтського дерева. Його постачатиметься Британії по дешевший ніж минулого року ціні з районів Білого моря та з Балтійських портів.

НОВІ ПЛЯНИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Атени, 10 серпня. — Уважні студії писань Сталіна та інших большевицьких теоретиків виявляють нові пляни большевизму на найближчий час. Першусього відбувається інтензивний процес „соціялізації" новозахоплених теренів та дальша поголовна чистка „контрреволюційних елементів". Новий плян передбачує „соціялізацію" не пізніше до 1960 року і тоді мали б наступити дальші переміни в совєтській системі. Мав би бути скасований „уряд" і на його місці мали б бути встановлені тільки „статистичні бюра" з централею в Москві та відділами в „союзних республіках."

ЧЕСЬКА ГІЄРАРХІЯ ВАГАЄТЬСЯ З ВИКОНАННЯМ ПАПСЬКОГО ДЕКРЕТУ.

Прага, 10 серпня. — З авторитетних католицьких джерел тут інформують, що в цій країні не застосовуватиметься наразі папського декрету, який відкликає Апостольської Столиці про ексnúmunnicaції комуністів, як довго не буде винесене відповідне рішення чеської гієрархії. Звертається увагу на труднощі переведення в життя декрету, з огляду на жорстокі репресії з боку уряду та поліції.

СЕНЗАЦІЙНА ШПИГУНСЬКА АФЕРА В ШВАЙЦАРІЇ.

Берн, Швайцарія, 10 серпня. — Тут повідомлено про арешт під закидом шпигунства в користь чужої держави одного високого урядника міністерства пошти. Заарештований надінспектор в головному поштовому уряді, Еміль Штайнер, мав вже від довшого часу постачати політичні, військові й господарські інформації неназваній чужій країні. Заповідається дальші арешти.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ОПТИМІЗМ ЩОДО ДОГОВОРУ З ЮГОСЛАВІЄЮ.

Рим, 10 серпня. — В місцевій пресі опубліковано інтерв'ю з премієром Альчіде де Гаспері, в якому він дуже оптимістично висловлюється про можливість італійсько-югославського порозуміння. Проте, італійський премієр стверджує, що відповідний формальний договір між обома країнами можна буде підписати тільки після того, як Італія одержить відповідні ґарантії щодо забезпечення італійців прав на югославській території.

ЗАПОВІДАЮТЬ КОАЛІЦІЮ В БЕЛЬГІЇ.

Брюсель, 10 серпня. — Після довгих переговорів між провідниками християнсько-соціялістичної і ліберальної партії, тут вчора стверджено, що остаточно досягнено порозуміння та що вже в найблищих днях мав би бути створений новий коаліційний уряд. В новому католики мали б мати вісім міністрів, а лібераль сім. Склад нового уряду мав би бути проголошений вже сьогодні.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ПРАВИЛЬНІЙ ДОРОЗІ

Починаючи, приблизно, з другого кварталу цього року, світові почало загрожувати марево совєтського „миру", що в обставинах могло бути далеко грізніше ніж сама війна. Протягом минулого і на початку цього року Кремль відніс кілька болючих міжнародних невдач. Він насамперед програв „холодну війну" за Берлін, бунт маршала Тіта в Югославії вбився поганим клином в большевицький фронт на Балканах, Злучені Держави заявили недвозначно, що хто тільки поважився б простягнути агресивну руку по Грецію, Туреччину чи будь-яку іншу країну в Европі, той матиме до діла з Америкою, вже тоді почав зарисовуватися Атлантійський пакт та цілий ряд інших подій, що не могли не нагнати страху диктаторам в Кремлі. У висліді, вони нагло змінили свою тактику і хоча продовжували деклямувати про військову міць Совєтського Союзу, проте почали шукати всіх можливих способів, щоби „вийти з лицем" з цілого ряду подій, що їх вони наплутали та які загрожували дати їм в лице.

Скликана на совєтське домагання конференція Ради закордонних міністрів в Парижі та перервання блокади Берліна у її висліді, совєтське „уговодство" в деяких інших справах, хоч би Австрії, „мирний наступ" совєтських сателітів та останні повідомлення про торги Сталіна „тривким миром" за нову велику американську позичку, все це створювало загрозу, що легковірний демократичний світ може зловитися на ці звичайні совєтські „мирні" хитрощі, головною ціллю яких могло бути тільки приспання західної уваги на можливості нової совєтської агресії. З другого боку, Совєтам потрібна була „мирна атмосфера" для завершення окупації Китаю, для консолідації свого внутрішнього положення за залізною заслоною та відповідної дальшої розбудови підривної роботи комуністичних п'ятих колон поза нею.

Останні події в світі переконують, що Совєтам не цілком пощастив цей черговий маневр та що вільні народи приготовляються „на всякий випадок", без огляду на кожночасне становище і політику Совєтів.

До Атлантійського пакту, консеквентного впорядкування справи Західної Німеччини та цілого ряду інших заходів для припинення дальшого поширення комунізму і в обороні проти евентуальної комуністичної агресії треба зараховувати ще три інші головні події, що заіснували в останніх днях. До них належать: Ухвалення Конґресом Злучених Держав $5,647,724,000 на закордонну допомогу в рямках пляну Маршала та великі зусилля уряду для здобуття від Конґресу півтора біліона долярів на збройну допомогу для европейських партнерів Атлантійського пакту; сесію Ради Европи в Страсбурґу у Франції, що теж має виразний проти-совєтський характер; заходи далеко-східних політичних провідників і державних мужів, зокрема Чанг Кай-шека, президента Кореї, Сингмена Рі, і президента Филипин, Ельпідіо Квіріна, для створення Тихоокеанського оборонного пакту проти большевизму. Як до цього долучити останній звіт президента Трумана до Конґресу в справі атомової зброї, поїздку американських шефів штабів по Европі і їх наради з европейськими військовими керівниками та стратегами, західне становище до подій на Балканах і т. п., тоді можна прийти до деякого переконання, що вільний світ є справді на правильній дорозі та в жадному разі і за ніяких обставин не замикає очей на цю большевицьку загрозу, яка існуватиме так довго, як довго існуватиме сам большевизм.

При цьому не можна не висловити жалю, що в усіх цих своїх побоюваннях і оборонних заходах вільний світ все ще належно не доцінює тої величезної сили та потенційної ролі, яку в неминучому кінцевому зударі з большевизмом можуть відіграти поневолені Совєтами народи, зокрема „найбільш відосередна" від Москви Україна, якщоб вже тепер західний світ ясно спрецизував своє становище до їх слушних домагань та у власному інтересі дав їм необхідну допомогу в їх визвольних змаганнях.

Вшануймо пам'ять нашого покійного предсідника

Минулої суботи представники цілого зорганізованого життя американських українців відпровадили на вічний спочинок свого видатного громадянина і діяча, бл. п. Миколу Мурашка. Участь в похоронах та численні висловлення співчуття, що їх надіслано на адресу головної канцелярії УНСоюзу, свідчать про ці великі симпатії, якими втішався Покійний серед широкого загалу нашого громадянства, без огляду на його організаційну приналежність та релігійні і політичні переконання. Це тим більше відноситься до великої сім'ї Батька-Союзу, головним предсідником якого Покійний був довгих двадцять років, більше ніж третину свого життя. Він помер, а за нами живими залишається тепер належно вшанувати Його пам'ять і цим не тільки виявити нашу вдячність за Його труд для нашої організації, але насамперед завершити це діло, для якого він трудився. Бо тільки так ми вшануємо Його пам'ять гідно.

Було б вказане, щоби всі Союзові Відділи присвятили пам'яті Покійного свої найближчі збори. При цьому треба, щоби вони не задовольнялися самою тільки згадкою Покійного та повстанням з місць і хвилинною мовчанкою, але теж і згадкою Його діл, яких він довершив і головно тих, що їх йому вже завершити не довелось. Бо це спадає тепер на нас усіх, на кожного члена Українського Народного Союзу.

Найбільшою бездосередньою мрією Покійного було, щоби Батько-Союз цей ювілейний 55-тий рік свого існування закінчив кількістю 55 тисяч членів. Під предсідництвом Покійного останнє річне засідання Головного Уряду УНСоюзу винесло під цим оглядом відповідне рішення. Нашим святим обов'язком є це рішення тепер виконати, бо цего вимагає наша честь і наше пошанування пам'яти нашого покійного Предсідника. Постанову про 55 тисяч членів Батька-Союзу в цьому ювілейному році винесено під час урядування тепер вже покійного Миколи Мурашка, під цею постановою є Його підпис і від цеї постанови тепер вже відклику немає, бо не може бути; Той, хто її підписав, тепер вже в могилі. Тим самим, постанова мусить бути виконана і таке тверде рішення тепер повинні винести всі Союзові Відділи та кожний член Союзу над свіжою могилою Покійного. Тільки так ми гідно вшануємо Його пам'ять, виконуючи Його останню волю та здійснюючи Його велику мрію. Цим ділом ми віддамо Йому найбільшу останню прислугу та найкраще причинимось, щоб Його пам'ять справді була вічна!

Американські турботи з Китаєм

У Вашингтоні стали раду радити над новими плянами для старого Китаю. Секретар стейту Дін Ачесон сказав американській публиці, що під теперішню пору не можна вже нічого зробити, щоб недопустити комуністів до опанування Китаю і це було причиною важливих нарад у Вашингтоні.

Підставою нарад є Біла Книга, зладжена в секретаріяті стейту і переслана з відповідним листом президентові в Білому Домі. Біла Книга це насправді дві книги. Одна, на 400 сторінок друку, це звіт про минулий і теперішній стан Китаю; друга, понад600 сторінок друку, це документи.

Ціль видання книги зясована в супровідному листі Ачесона. У ньому пригадує секретар, що Америка видала два біліони долярів на підтримку національного уряду в Китаю і урядовці прийшли до висновку, що дальші видатки на цю ціль є безцільні. Генерал Чян-Кай-Шек, голова китайського уряду, мав перевагу на початку війни проти комуністів. Він програв одну битву за другою через неспосібність, помилкову тактику й недоцільну стратегію, при чому він зправила йшов наперекір вказівкам Злучених Держав. Крім того до розвалу Китаю мусіло прийти ще й тому, що склад національного китайського уряду був дуже лихий і втратив довіря серед свого народу, а вояки не хотіли за нього воювати.

Це так загально про китайський уряд і провід. Одначе не була вільна від помилок і Америка, яка опікувалася Китаєм від початку другої світової війни. До таких помилок належить назначення генерала Стілвела на команданта військ в околиці Китаю — Бурми — Індії. Про цього генерала кажуть, що він мав гострий язик, а не мав дипломатичного таланту. Ще гірше сталося, коли президент Рузвелт зажадав, щоб Стілвела назначити командантом китайських військ. Третя помилка була ця, що Америка вислала ген. Горлі на чолі дипломатичної місії, а потім назначила його своїм амбасадором до Китаю. Горлі був такий наївний, що запропонував переговори з китайськими комуністами, яких він вважав за китайських патріотів, а не за агентів Москви. Після Горлі прийшов як амбасадор ген. Джордж К. Маршал, який пробував створити новий коаліційний китайський уряд, складений з лібералних та націоналістичних елементів, одначе йому це не вдалося. Чіянг-Кай-Шек твердив, що він сам переможе комуністів, а ліберали твердили, що комуністів не вдасться знищити. Після того прийшов до Китаю як амбасадор ген. Ведемейер, одначе це вже був початок кінця.

Між звітом ген. Маршала й ген. Ведемейера заходить велика різниця. Вони насвітлюють поодинокі факти з іншої точки погляду, а всетаки вони годяться в одним а це, що треба було перевести основну реформу в апараті ген. Чіянг-Кай-Шека, щоб привернути довіря серед мас до його режиму. Чіянг-Кай-Шек був упертий у деяких своїх поглядах і тому американці мусіли зрезиґнувати з аспірацій давати йому дальшу допомогу.

Внаслідок безупинної неправності національного проводу мусіло прийти до перемоги комуністів. Революційна стихія в Китаю не йшла від комуністів, одначе вони вміли її зручно використувати і американська дипломатична інтервенція була тут безсильна.

Не зважаючи на всю оцю критику китайських відносин і проводу, як теж і критику поведінки американських амбасадорів, лист Ачесона до президента не вказує на дефетизм ані на резиґнацію. Навпаки, він дає зовсім конкретні пропозиції, як ратувати Китай. Вони зосереджуються на таких засадах:

1. Злучені Держави повинні всіми засобами підтримати незалежність Китаю, щоб китайський нарід міг грати належну ролю у світовій політиці; 2. З. Д. А. повинні створити в Китаю економічні й політичні умови для збереження основних прав і вольностей та для ступневого всесторонного розвитку китайського народу; 3. З. Д. А. рішуче противляться поневоленню Китаю якоюсь чужинною державою або якимсь чужинним режимом, які діяв би в імені чужої державі. Не можна теж допустити до розчленування Китаю чужинними державами, всеодно, чи отвертими чи тайними способами; 4. Америка повинна дальше порозуміватися з іншими заінтересованими країнами над засобами в змаганні до постійного добробуту населення в околицях Далекого Сходу; 5. Америка буде обстоювати, щоб Обєднані Держави змагали до таких самих цілей, які має Америка, а головно до втримання миру на Далекому Сході.

Заки ще Департамент стейту проголосив зміст Білої Книги, вашингтонські кореспонденти великих щоденників оприлюднили, що федеральний уряд має деякі ідеї, як ратувати Китай. Між ними були такі: Основні пляни для нової американської політики супроти Китаю має начеркнути Филип Джесуп, голова спеціяльного „тресту мозків" у департаменті стейту для Китаю; Америка висилає ще один корабель до Шангаю, щоб забрати американців з комуністичної території; американський консул у Шангаю має поробити всі можливі старання, щоб звільнити американських журналістів та інших американців, яких увязнили тамошні комуністи.

Та це тільки загально звісні справи, які є на деннім порядку. Крім них мусять бути готові інші справи, які вказували б не тільки на пляни, але й на конкретну акцію Америки проти большевицької загрози для цілої Азії.

В. Петренко.

ПУШКІН І ПОЛТАВА

Нещодавно, в червні місяці, вся Совєтська Росія гучно і шумно обходила 150-літні роковини народин великого московського поета А. С. Пушкіна. Перед вели Москва й Ленінград. Але і по всіх совєтських містах і селах, особливо ж на Україні, по наказу Кремля святкували навипередки цей ювілей, цей за висловом московської „Правди" „праздник советской культуры". Всі святочні промови на цих обходах кінчались словами:

„Слава величайшему русскому поэту!

„Слава советской стране, поднявшей наследие Пушкина на новую невиданную раньше высоту!

„Слава нашему великому вождю, учителю и гению советского народа товарищу Сталину!"

Дуже бурно і грімко святкували цей ювілей особливо в Москві, в приявності представників літератури і делегатів всіх країн Совєтської Росії. Український представник, академік Палладін говорив:

Нам, советським людям особенно близьк патриотизм Пушкина, его любовь к России, к своему народу, к его героической истории... Украинский народ свято чтит Пушкина, как поэта кровно ему близкого, связанного теснейшими узами с процессом развития украинского художественного слова... Взошла над нашей страной звезда пленительного счастья. Россия вспрянула ото сна, и освобожденние народы навсегда об'єденились в великой братской семье".

В Києві відкрив Пушкінські дні святочною промовою не хто інший як знаменитий орденосець Леніна, Корнійчук, у якій проголосив він пеан в честь „старшого брата українського народу — великого московського народу, в честь нашої славної Родіни, в честь вождя и учителя товариша Сталіна".

Совєтська Росія має повне право святкувати Пушкінський ювілей як свій ювілей. Адже ж Пушкін був не тільки великим московським поетом, але і великим московським патріотом і великим російським імперіялістом. І цей його патріотизм й імперіялізм, у спадщині перейняла повно Совєтська Росія.

В ім'я майбутности Росії, в ім'я великої Росії, Пушкін закликав свої і грядущі покоління:

Пока свободою горим,
Пока сердца для чести живы,
Мой друг, отчизне посвятим
Души прекрасные порывы.

І на адресу тих людей в західній Европі, які із ненависто відносилися до Росії, як до царства неволі, Пушкін звертає у своєї поезії „Клеветникам России" запит про причини цеї ненависти:

За что ж? ответсуйте: за то ли,
Что на развалинах пылающей Москвы
Мы не признали наглой воли
Того, под кем дрожали вы?
За то ль, что в бездну повалили
Мы тяготеющий над царствами кумир
И нашей кровью искупили
Европы вольность, честь и мир?...

Як бачимо, великий московський патріот називає Наполеона, який в дійсности на вістрях штиків своїх військ ніс народам Европи волю, „кумиром неволі Европи", а царську Росію прославляє країною волі. Ось до чого доходить засліплений шовінізм московського поета!

Ось чому, заяляє московська „Правда", „ми, советські люди любимо й шануємо Пушкіна, ми — приймники і наслідники всього найкращого, всього прогресивного, чим прославилася наша Родіна в минулому. Ми не розтратили цю спадщину а збільшили її

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

90)

— Стій! — хтось вигукує команду, і сонні мрії про їжу, теплу кімнату з піяніном і кицькою миттю зникають. Сусіди, теж напівсонні, несподівано зупиняються, штовхаються боками і прикладами, наступають один одному на ноги, базікають і лаються. Хтось ззаду ойкає й погано лається. Очі знов розкриваються: та сама тяжка і безмежна вночішня темінь.

— Бух-бум! Бух-бум! Бух-бум-м!

Десь на флангах стріляють гармати і вибухають позаду нас свистячі шрапнелі. А, нехай стріляють! Нерви „розмокли" так, що не реагують ні на що. Одне тільки засіло в голові, як мука, як манія: їсти і спати! Ах, коли б хоч присісти ось тут, на цій нескінченній і втомній дорозі, на п'ять-десять хвилин... Та де ти присядеш, коли на шляху таке багно? Не дорога, а річка рідини, що засмоктує ноги. І тоді вони не йдуть, а пливуть... А згори мокрі хмари ще нижче спустились і поливають нас холодом і туманом...

І знову рушила колона з зойканням, ноканням і лайками. Осторонь шляху вже лежить якась коняка, тільки хропе, ногами хапається розмішаного багна, б'ється головою, але дарма: вона боком з'їжджає у якийсь темний яр і тягне за собою другу шкапину, а з нею й гарбу. Схилений візник-селянин кричить над яром, лається і сам зникає в ньому. Хто поможе йому вибутися з цієї трясовини? Хіба завтра большевики? Ніхто не звертає на нього уваги, колона рухається далі. Очі знову злипаються, голова байдуже бовтається, ноги пливуть.

Невже ми ніколи не доберемось до якогось села, і бодай на годину-дві не залізимо в хату чи клуню й не відпочинемо?

Виходить, що обминаємо великі села й дороги, щоб відірватись від будьонівської кінноти. А де вона? Ніхто нічого не знає. Тільки знаємо, що якнайшвидше треба добиратись до Перекопу, вскочити у „пляшку", а там — відпочинок від усього, там Крим і якісь то надії... Ми оточені з усіх боків і з боями примушені пробивати собі дорогу на південь.

— Бух-бум-м! Бух-бум-м! Бух-бум-м!

І знов десь позаду стріляють будьонівці. А може, це тільки здається — слухова галюцинація?..

— Стій! — знову лунає команда. Колона спиняється, очі розплющуються: нібито село. Ну, слава Богу, нарешті, доповзли до бажаного відпочинку, аби тільки будьоннівці не наскочили. Хоч би швидше заснути, навіть без вечері! Та й яка тут може бути вечеря, коли вже четверта година ночі, а кухня десь у степу пропала...

На вигоні, біля маленької церкви, зчинився гамір, крики візників, перекличка колони. Затріщали паркани, клуні, намети, на вигін потягли солому, дрова, дошки. Загорілись ватри, загавкали собаки. Війна!

— Та куди ж це ви, панове, тягнете мої ворота, коли вже та проклята війна кінчиться?

— Не плачте, діду, по війні все ваше буде! Бачите: ви з печі надвір, а з двору — знов на піч, а ми, дідусю, з пекла та знову в пекло.

— Та що з вами зробиш? Беріть уже краще дошки, а ворота лишіть.

— Ану там, не дуже то розгойдуйте вогнища: не забувайте, що навколо нас противник.

— Що, маскування? Ні, нам уже ніщо не страшне! Пали, хлопці, сміливіше, щоб бодай трохи розігріти душу! Вогню й тепла! І трохи забуття!

Чийсь вимучений голос почав був заводити якийсь романс, але зразу урвався й затих. Не до співів!

Затанцював огник по сухій соломі, тоненькими язичками вхопився за тріском і став розгорятись димом, полум'ям і теплом. Сірим муром стояли навколо змучені офіцери й солдати, і дивились, як світло ласкою весело тріскотів і горів огонь, золотим кущем підіймаючись угору.

Відійшли трохи промерзлі душі, заблищали очі маленькою, полохливою надією, люди почали закурювати, жартувати, розмовляти.

— Як мало людині треба!

— Ледь-ледь пригрілись біля вогню, і вже починаємо забувати минулі дні. Дивишся на вогнище і думаєш старими козацькими думами: „Є ще порох у порохівницях, не зігнула ще козацька доля!

— Ще кілька днів, і ми будемо за Перекопом, зиму пересидимо в Криму, а весною — знов на Україну, на рідні наші степи й поля!..

— Ні! — говорили інші: гра наша програна. Денікінщина скомпромітувала себе так, що її зловісна тінь падає й на Врангеля. Правда, його земельна політика, а також союзу із місцевими партизанами — батьком Махном та Петлюрою проти Совдепії, завоювали симпатії селянства Таврії, але цими силами нам ніколи не завоювати України, а що більше — всієї Росії.

— Що ж тоді, по-вашому, робити? Здаватись большевикам, щоб дістати від них кулі? Ні, цього не буде. Ми готові боротись до останнього патрона, до останньої краплини крови, поки не буде розбавлено червоної гідри! — запевняли ще інші.

Біля сусіднього вогнища хтось спробував деклямувати вірші.

„Куда итти, к какой стремиться цели,
Когда поругай идеал любви,
Когда все лепестки у розы облетели...

(Дальше буде).

Д-р Іван Німчук.

СОВЄТИ У ЛЬВОВІ

5) (Докінчення)

В ТЮРМІ ПРИ ВУЛ. САПІГИ-ЛОНЦЬКОГО

На другий день почався мій допит десь від години 9. Капітан випитував знову про політичні партії на терені Львова, про їх програми, тактику та відношення до Польщі, Німеччини й СССР. Він і далі не давав себе переконати, що УНДО, як легальна демократична партія, для якої терроризм з природи речі зовсім чужий, не має і не може мати з ним нічого спільного. І далі говорив з удаваним чи правдивим обуренням про якісь напади українських націоналістів до спілки з польськими збройними відділами на червоноармійські частини, за що відповідальний я і такі, як я, бо ми так виховували молоде українське покоління. Моя вина — казав він — доказана ще й тим, що я був секретарем протисовєтського комітету, який тільки для прикриття своїх справжніх цілей, а саме контрреволюційної антисовєтської акції, прибрав собі назву допомогового. Ніякі мої виясновання, що той комітет мав на меті нести тільки допомогу найбіднішим сословам львівського населення, та що він зрештою навіть не розпочав ніякої діяльности, ні не мав коли, не помогли нічого. Слідчий стояв непохитно на становищі, що я, член УНДО, отже ворожої до СССР політичної організації, і до того ще й секретар протисовєтського комітету.

Коло години 2. пополудні перевели мене до невеличкої залі в партері через перехідну кімнату, в якій сидів уже в куті осалений українофоб і москвофіл, професор львівського університету Станіслав Грабський, що саме недавно помер у Варшаві. Це той наш „приятель", що помагав виробляти різні проекти „на знищення Русі" і заповів цинічно 1924 року, отже 25 років тому, що українська справа на теренах Польщі до 25 літ буде зліквідована остаточно й цілковито, бо всі українці будуть за той час засимільовані і почуватимуться поляками. Треба признати, що в цьому напрямі він Грабський разом із своїми численними однодумцями якнайенергічнішу, хоч безуспішну, акцію аж до останніх днів. Тепер він сидів у перехідній кімнаті, опинившись в подібному положенні, як і я. Я добре бачив через відхилені двері його скорчену поставу і пригадував собі, як то він того самого дня передполуднем, переслуханий у сусідній кімнаті, боронився доброю російською мовою перед закидами слідчого, що він ворог Совєтського Союзу. Я чув, як той старий лис говорив зручно і з темпераментом про те, що він і його група були завжди за порозумінням Польщі з Росією, і наводив на цю обставину докази не тільки з новіших часів, але ще з часів старої Австро-Угорщини і першої світової війни. Він на кожний запит слідчого давав з місця рішучу й певну відповідь і не давав себе збити з пантелику, так що слідчий в кількох місцях навіть поіритувався. Тоді то почув я з уст слідчого, у відповідь на якийсь запит чи закид Грабського (що був, як відомо, автором конкордату Польщі з Римом) про політику Сов. Союзу у відношенні до Апостольської Столиці, вперше такі характеристичні слова:

— Да, Ватікан маленькоє ґасударство, но всьо такі ґасударство, і ми должни с нім считаться. (Так, Ватикан мала держава, але все таки держава — і ми мусимо з ним рахуватися).

Таку саму фразу від слідчого почув я кілька місяців пізніше в Москві.

Я хотів саме заговорити до Грабського, бо нас залишили були на хвилину без конвоїра, коли в мою кімнату введено молодого типа, який з місця вступив зі мною в балачку. Він бідкався, що попався в руки НКВД (Народного Комісаріяту Внутрішніх Дел, себто тої самої страшної большевицької поліції, яка спершу називалася Чека, потім ҐПУ), і його доля, мовляв, трагічна. Коли я спитав, чому, він з розпукою в голосі став оповідати, що йому закидають співпрацю з польською розвідкою. На дальший запит, як же ж воно було насправді, мій співрозмовець, пробуючи викликати співчуття до себе, розповідав жалісливо, як то він, молодий український соціяліст, не маючи засобів до життя і потрібного життєвого досвіду, вступив до праці в польській розвідці на протибольшевицькому відтинку. Тепер, казав він, НКВД дістало списки всіх польських розвідчиків, на яких є і його прізвище, тому для нього мабуть не буде пощади.

Я думав увесь час, чи це не провокатор, підісланий до мене на те, щоб, малюючи передімною своє трагічне положення, витягнути від мене якесь слово співчуття, а може й одобрення для його протибольшевицької роботи. Він видався мені підозрілим не тільки тому, що говорив зі мною, зовсім чужою собі людиною, надто отверто і „признався" до свого шпіонського ремесла проти большевиків, у руках яких він був, але й тому, що намагався конче розжалобити мене своєю долею і дістати якусь оцінку його праці. До того видалось мені, що нашу ромову хтось невидимий обсервує. тож коли той тип оповів мені всю свою „історію" і спитав, що я думаю про його справу та чи раджу йому признаватися до шпіонської роботи, чи від неї відпекуватися, я вже не мав найменшого сумніву, що це нікчемний большевицький провокатор — найпідліший витвір людства, яке то означення на цього типу людей вичитав я колись в одному з творів польського письменника Станіслава Жеромського. Розуміється, я не дав провокаторові ніякої поради, перервав після того розмову та обернувся до нього плечима. Незабаром провокатора від мене забрали.

За якийсь час випровадили з кімнати першого проф. Грабського (як потім показалося, до вязниці в подвірї) і так я не обмінявся з ним ні одним словом. А потім прийшла черга на мене. Я пройшов під конвоєм коридором, потім подвірям і опинився в невеличкій кімнаті на партері недавньої польської поліційної (перехідної) тюрми. В кімнаті сиділи два енкаведисти: тимчасовий директор тюрми і хтось другий. Мені казали віддати всі речі, які я мав при собі: годинник, гаманець з грішми, олівці, дрібні записки, маленьку збірку українських добродійних марок то-що. А потім треба було розібратися зовсім, скинути навіть сорочку, і всі мої речі зревідовано якнайдокладніше, при тому з черевиків стягнено шнурівки, а залишено краватку. Коли я знову убрався, мене попровадили невеликим коридором і сходами на другий поверх, отворили одну з келій і пхнули до середини.

Так я опинився в камері ч 5.

Пушкін і Полтава

(Докінчення зі стор. 2-гої).

многократно. Наша соціялістична культура — це найпередовіша культура у світі, і ми по праву гордимося тим, що наша країна стала світочем світової цивілізації, носієм найпоступовіших ідей. Всі пориви наших душ, всю силу нашої вільної праці і творчости посвячуємо ми, совєтські люди, здійсненню цих ідей, — великих, все побіжаючих ідей Леніна-Сталіна, ідей комунізму!"

Яким великим московським поетом Пушкін не був би, це для нас, українців, цілком байдуже. Для нас, у нашому відношенні до цього поета, вирішальним моментом може бути тільки і єдино обставина, як ставився він до України й до українського народу. А як же міг він ставитися до України й до українського народу, будучи великим російським імперіялістом?

Своє імперіялістичне становище у відношенні до України виявив він особливо ярко у своїй поемі п. з. „Полтава". Його художнє слово просто горить, коли він у цій поемі співає гимн у честь „великого Петра", московського побідника шведів і Мазепи в битві під Полтавою, що запечатала долю України на цілі століття по нинішній день. І його художнє слово просто біситься від лютости, коли він говорить про гетьмана України, біситься за те, що він в ім'я волі й незалежности України й українського народу зважився виступити проти Московщини та її володаря, царя Петра. Мазепа для Пушкіна це тільки ворог і „зрадник Росії". А якими красками веселки малює він постать Петра, співаючи про Полтавську битву!

Такі слова, натхненні московським патріотизмом і імперіялізмом, має Пушкін для полтавського побідника і завойовника країни царя Петра. І ці слова його політики в поезії диктують нам наше відношення до нього. Воно не може бути інше як тільки те, на яке заслугує з нашого боку кожний ворог України й українського народу. Всяка сантиментальність тут не на місці й зайва.

ЗАМІСТЬ ЦВІТІВ НА МОГИЛУ БЛ. П. МИКОЛИ МУРАШКА

ЗЛОЖИЛИ НА НАРОДНІ ЦІЛІ:

По $25: Ирвінг Траст Компані, Ню Йорк; Т-во „Любов", відділ 370 УНС, Ню Гейвен, Конн.

По $20: Платон Стасюк, Ню Йорк; Дмитро Галичин, Роман Слободян, д-р Лука Мишуга.

По $15: Братство св. Миколая, відділ 5 УНС, Асторія, Н. Й.

По $10: Адв. Іван Романишин з Нюарку, Володимир Дідик з Дітройту, Марія Малевич з Питсбурґу, Григорій Герман з Вилкс Бері, Геновефа Зепко-Жеребняк з Акрон, Володимир Гірняк з Торонта, Степан Шумейко, Антін Драган, Дмитро Шмагала з Клівленду, Антін Маланчук, Іван Кокольський з Вунсакет, Кирило Піддубчишин з Джерзі Сіти, Гері Тартальський з Джерзі Сіти, Степан Слободян, Антін Цурковський, Євген Рогач, Богдан Катамай, Роман Карбівник — всі з Филадельфії.

По $5: Теодор Баран з Янґставн, Дмитро Капітула з Мек-Аду, д-р Лонгин Цегельський з Филадельфії д-р Володимир Пушкар з Филадельфії, Петро Кучма з Ню Йорку, д-р Семен Демидчук.

Працівники Видавництва „Свободи" зложили: по $5: Джозефін Ґіббонс, Степан Гладкий, Євген Парницький; по $3: Дмитро Кулинич, Володимир Кушнір; по $2: Н. Мерена, Т. Гіль, І. Левицький, С. Шимон, Д. Кравець; Д. Кусий $1. З цієї суми від працівників Видавництва куплено вінок на могилу і залишених $17 віддано на народні цілі. Всю суму переданих і надісланих грошей розділено, відповідно до бажання жертводавців, на Український Конґресовий Комітет та на Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

Головна Управа „Провидіння", що одержала вістку про смерть бл. п. Миколи Мурашка під час річного засідання, рішила, замість цвітів на могилу Покійного, висилати $100 на Український Сиротинець у Филадельфії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

Історичні пам'ятники й місця в Америці

Америка є країною молодою, але американці люблять і шанують своє минуле та стараються його ліпше пізнати. Вони можуть робити це в багатьох місцях, при різних нагодах, часом навіть того не помічаючи. В країні є багато історичних пам'ятників, історичних місць — яких 146, деякі з них мають велике геологічне та археологічне значення.

Геологічні та археологічні райони знаходяться головно в західних та південно-західних стейтах. Історичні місця є головно на сході та півдні, бо саме там відбувалися бурхливі події доби Революції та Громадянської Війни; там з'явилися перші поселенці (не рахуючи еспанських поселень на південнім заході); там жило і вмерло багато національних героїв.

Першим національним пам'ятником була визнана Чортова Вежа, що є в східній частині стейту Вайомінґ і яка має велике геологічне значення. Це є скеля вулканічного походження, 865 футів висока, яка стоїть ніби колона на горбі над річкою Бел Форч і яку видно за багато миль довкола. Чортова Вежа та 1,194 акрів лісу й поля біля неї були оголошені президентом Теодором Рузвелтом 1906 року національним пам'ятником.

Чортова Вежа є свідоцтвом геологічного минулого Америки — вважають, що вона має за собою яких 50 мільйонів років. Історичним пам'ятником щоденного людського життя є село Гопвелл Виледж, в стейті Пенсилвенії. Це село було одним з перших напів-февдальних поселень, де вперше вироблялли залізо. Там зродилася сучасна велика продукція заліза і сталі. Завдяки ізольованому положенню на горах, за річкою Скуйкил, примітивні індустріяльні забудовання та житлові хатки залишилися майже незмінними після того як спинено виробництво в 1883 році, яке там провадилося 113 років. Там можна наглядно побачити як жили і працювали тодішні американці.

Доба „вільної землі" увіковічнена спеціяльним пам'ятником. Року 1862 Конгрес видав закон, яким уможливив кожному, хто бажав стати громадянином, придбати 160 акрів землі за дуже малу оплату, з умовою, щоби жив на тій землі не менше п'яти років. Цей історичний пам'ятник — „Гомстед Нейшенел Монюмент" — це є перший земельний наділ згідно з законом 1862 року. Він нагадує як чужинцям, так і старим американцям, про тих, хто не боявся ніяких трудношів, перешкод, закладаючи основи не тільки свого дому, але цілого народу.

Серед національних пам'ятників та історичних місць треба згадати: Національний Історичний Парк імени Абрагама Линколна в Кентоки, з малою хаткою, де народився Линколн; Бедлендс, у Савт Дакота, де знайшли багато кісток допотопних тварин; Гора Рошмор, також у Савт Дакота, де на скелі вибито образи Вашінґтона, Джеферсона, Линколна та Теодора Рузвелта; Геттисбурґ в Пенсилвенії, де відбувся кривавий бій, що мав рішаюче значення за Громадянської Війни; місце народження і дім Френклина Ділано Рузвелта в Гайк Парку, в стейті Ню Йорк, та добре знана Статуя Свободи на острові Бедло, при вступі до нюйоркського порту — дарунок від французького народу, світовий символ свободи і демократії.

Національні історичні пам'ятники і місця є під опікою Управління Національних Парками. Заряд подає потрібні інформації, дбає про дороги, дороговкази, виставки, музеї, відповідну літературу.

Загальна Рада.

ДОКОВІ РОБІТНИКИ В ГАВАЯХ ЗАПИСУЮТЬСЯ ДО РОБОТИ

Гонолулу, Гаваї. — Після підписання закону, на підставі якого уряд перебирає управу над корабельними доками, де перед 100 днями вибух страйк, робітники почали записуватися до праці всупереч заяві юнії, що буде відбуватися дальше пікетування доків. Досі зголосилося понад 300 робітників до праці. Підприємства оприлюднили, що потребують 1,500 стіведорів (механіків при оперуванні малих троків для вантаження кораблів).

БОЛЬШЕВИКИ ПЕРЕСЕЛЮЮТЬ З ШАНХАЮ НА СЕЛА

Шанхай, 9 серпня. Комуністичні власті Шанхаю почали масовий рух переселення людности з Шанхаю до довколишніх сіл. Акцією охоплено насамперед понад 400,000 сконцентрованих в Шанхаю втікачів.

ЗВІДОМЛЕННЯ

Головної Ради Української Санітарно - Харитативної Служби.

У Мюнхені 10-го липня ц. р. відбулося пленарне засідання Головної Ради УСХС, складеної з представників греко-католицької Церкви, Української Автокефальної Православної Церкви, Центрального Представництва Української Еміґрації, Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, Патронту і Обеднання Української Кооперації „Унія" та інших українських центральних установ і представників та делегатів підбудови Української Санітарно-Харитативної Служби. Основними питаннями засідання були: звіти уступаючих органів, прийняття нового статуту, вибір нових органів, ухвалення бюджету та схвалення напрямних діяльности УСХС на майбутнє.

На основі звітів д-ра Я. Воєвідки, голови Головної Управи УСХС і заразом голови Краєвої Управи УСХС на американську зону Німеччини і проф. д-ра В. Плюща, голови Краєвої Управи на британську зону Німеччини, стверджено, що помимо великих труднощів у зв'язку з німецькою грошевою реформою і масовим виїздом найактивнішого елементу з Німеччини, Українська Санітарно-Харитативна Служба проробила велику роботу в ділянці опіки над хворими, інвалідами і вдовами та сиротами по борцях за Українську Державність. Зокрема взято на облік 2301 туберкулічно хворих, 807 різних інвалідів та частинно вдови й сироти. За останній рік видано допомоги ґрішми хворим 45,735.88 РМ і 13,742.18 НМ, інвалідам 40,280.82 РМ і 10,884.28 НМ (у тому 6,700 з фонду ЗУАДК-у на протези), вдовам і сиротам 21,050, — Р. М і 1,497.25 НМ, полоненим і в'язням 9,658.98 РМ 1,167.73 НМ, воякам УПА 337,004.45 РМ і 7,646.99 НМ. та іншим категоріям потребуючих 12,043.50 РМ і 8,299.01 НМ. Окрім цього дано велику допомогу потребуючим у харчах, одягах, ліках та лікарській помочі і несено їм матеріяльну й правну опіку.

У зв'язку з масовим виїздом нашого громадянства за океан і з відносним зростом потребуючих допомоги і опіки в Німеччині, змінено статут у напрямі примінення його до нових еміґраційних умовин та поширення діяльности УСХС на інші краї поселення нашої еміґрації. Сама назва установи тепер звучить: „Українська Санітарно-Харитативна Служба" — в скороченні: „УСХС".

По уділенні абсолюторії уступаючим органам, на основі ухваленого нового статуту доконано вибуру нових органів УСХС, а саме: **Президія Головної Ради УСХС** у складі: голова, проф. д-р Андрієвський Борис, члени: інж. Павликовський Юліян і проф. Розгін Іван та секретар д-р Журко Максим: **Головна Управа УСХС** у складі: голова проф. д-р Міочук Іван, заступник голови д-р Карабай Яків, секретар Мгр. Лозинський Евген, члени Управи: Шафранська Марія, дир. Кузів Іван, інж. Ерстенюк Дмитро і 3 заступники членів Головної Управи: Дратвінська Віра, інж. Герголь Басиль, інж. Левицький Володимир; **Головна Контрольна Комісія** у складі: дир. Мельничук Михайло, д-р Любчак Осип, ред. Стахів Володимир і 2 заступники: інж. Безкоровний Павло, інж. Сердюк Михайло.

Чимало напруження і труднощів внесло питання ухвалення бюджету, бо сподівані надходження не можна було дорівняти до передбачених витрат, які майже не зміняються в наслідок залишення непрацездатного елементу у Німеччині. Ухвалюючи бюджет, учасники Головної Ради висловили думку, що Український Санітарно-Харитативній Службі повинні прийти з допомогою установи і поодинокі громадяни з-поза Німеччини. Крім цього треба добути кошти через умасовлення членства, знижуючи висоту вписового і членської вкладки.

Наради переходили спокійно і ділово, маючи на увазі за всяку ціну зберегти установу та не кинути на поталу тих наших братів, сестер і дітей, що не зможуть виїхати з Німеччини. У наслідок широких і річевих дискусій ухвалено такі:

Постанови.

1. Головна Рада УСХС складає сердечну подяку Високопреосвященним Ієрархам Греко-Католицької Церкви для українців у Західній Европі й Української Автокефальної Православної Церкви на еміґрації за дотеперішню опіку й допомогу на цілі Української Санітарно-Харитативної Служби.

Зокрема Головна Рада УСХС дякує Високопреосвященному Апостольському Візитаторові Кир Іванові за патронат над УСХС і за особливу увагу до харитативної діяльности УСХС.

Одночасно Головна Рада УСХС висловлює прохання надалі опікуватися Українською Червонохресною організацією УСХС і звертається цим до Всечеснішого Духовенства Українських Церков на місцях піддержувати і популяризувати самаритансько-гуманітарну ідею Червоного Хреста серед українських політичних еміґрантів.

2. Головна Рада УСХС витає Українську Національну Раду, як єдиний національно-політичний центр на еміґрації і звертається до неї з проханням сприяти роботі загальноукраїнської організації УСХС, що несе прапор Українського Червоного Хреста у важких умовах чужини. Зокрема Головна Рада просить сприяти в організованні осередків УСХС у всіх країнах, де поселилася українська політична еміграція.

3. Головна Рада УСХС висловлює своє признання З'єднаному Українсько-Американському Комітетові за уділену допомогу українським політичним еміґрантам в Німеччині й просить ЗУАДК надалі провадити та посилити допомогову акцію для потребуючих українських політичних еміґрантів.

4. Головна Управа УСХС рішає, що українську червонохресну організацію на еміґрації, якою є Українська Санітарно - Харитативна Служба, треба за всяку ціну зберігти, бо вона є спільним добром всієї української політичної еміґрації.

У зв'язку з посиленим переселенням української еміграції з Німеччини, треба прикласти всіх зусиль на те, щоб мережу діючих клітин УСХС поширити на всі країни, де вже поселена ,або де ще переселиться українська політична еміграція.

Головна Рада УСХС уповноважнює Головну Управу УСХС перепровадити в порозумінні з Президією Головної Ради УСХС переговори з існуючими українськими центральними громадськими організаціями, щоб уможливити поширення діяльности УСХС на інші країни.

Одночасно Головна Рада УСХС звертається до Управ українських центральних громадських організацій і з закликом допомогти поширити мережу діяльности УСХС на їхні країни.

5. З уваги на пливкість стану української еміграції в Німеччині, Головна Рада УСХС закликає тих українських громадян-еміґрантів, що не матимуть змоги переселитися з Німеччини, масово вступати в члени УСХС, щоб таким чином посилити акцію допомоги потребуючим і самодопомоги серед української політичної еміґрації.

Масове членство УСХС тим більше пожадане, що УСХС як червонохресна організація мусітиме діяти навіть в найнесприятливіших умовах, навіть тоді, коли інші громадські організації будуть з тих чи тих причин самоліквідуватися.

Головна Рада УСХС звертається із закликом до українського таборового самоврядування та місцевих установ і громадських організацій допомогти станицям УСХС організувати масово членство і допомогову акцію УСХС.

6. Гловна Рада УСХС закликає поодинокі станиці УСХС пожвавити свою працю, ліквідувати недоліки організаційної, зокрема звітної діяльности і посилити акцію за масовим членством УСХС.

7. Головна Рада УСХС звертається до всіх колишніх членів УСХС, що переселилися за межі Німеччини, а також до загалу української політичної еміґрації поза тереном Німеччини, приступити до організування „Товариств (або гуртків) сприяння УСХС".

8. Головна Рада закликає всіх тих українців, що користувалися допомогою УСХС і що мають тепер працю поза кордонами Німеччини сплачувати, по можливості, отримувані допомоги, щоб таким чином скріпити допомогові фонди УСХС.

9. Головна Рада УСХС уповноважнює Головну Управу УСХС в порозумінні з громадськими центральними організаціями і представництвами ЗУАДК та УКДФонду взяти участь в опрацюванні пляну трудового влаштування українських еміґрантів, що з тих чи тих причин будуть змушені залишитися в Німеччині і Австрії.

10. Головна Рада УСХС зобов'язує Головну Управу УСХС докласти всіх старань, щоб допомогова акція для потребуючих серед української еміграції була ведена координовано.

Зокрема Головна Управа УСХС узгіднить свою допомогову акцію з громадськими центральними організаціями як ЦПУЕ, ОУК, СУІ, СВУ, ОУК, Місія УПА і т. п.

11. Головна Рада УСХС звертається до всіх українських господарських, промислових і торговельних установ — кооперативних і приватних — із закликом призначити на цілі УСХС відповідний відсоток від своїх торговельних оборотів.

Головна Рада УСХС закликає поодинокі господарські установи, зокрема українські копeративи вступити в члени УСХС.

12. Головна Управа УСХС звертається до Управ українських таборів з проханням, щоб вони вплинули на приватні підприємства, щоб ці призначили відповідний відсоток своїх оборотів на допомогову акцію УСХС.

13. Головна Рада УСХС складає подяку всім членам уступивших органів УСХС за їх важливу працю, зокрема дотеперішньому голові Головної Управи УСХС п. д-рові Ярославові Воєвідці. При тому вона відзначає віддану роботу зональних Представництв і керівництв Станиць УСХС.

За Президію Головної Ради УСХС:

Проф. д-р **Борис Андрієвський** в. р., голова;

Інж. **Юліян Павликовський** в. р., заст. голови;

Д-р **Максим Журко** в. р., секр.

Нові імігранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету на пароплаві „Дженерал Гайнцелмен" до порту в Ню Йорку, в дні 14-го серпня:

Бера Степан, Василина, Іван; Яворська Розалія, Анна; Ковалів Іван, Анна, Михайло, Лотицький Петро, Анна, Дарія, Ольга; Матрипула Володимир, Ольга, Володимир, Галина, Марія; Міхницький Осип, Ярослава; Нагірний Микола, Стефанія, Оксана; Панчук Василь; Потієнко Юрій; Семчук Касіян, Ольга, Іван; Семенюк Теодор, Анна, Іван, Володимир; Семків Іван; Ступень Іван; Шавронський Роман, Анастазія, Ярослав; Бредич Петро, Мирослава; Фафендик Антін, Параска, Славик; Гасюк Степан; Глинянський Теодор, Катерина, Іван, Володимир, Ірина, Яремко Теодозій, Євгенія; Михальчук Олександер; Москва Нина; Пастернак Іван; Тишко Розалія; Верхола Григорій; Залізко Андрій, Ольга, Всеволод, Аля.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 14. серпня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 W. 7th St. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в суботу, 13. серпня, в годині 8. ввечір, в домі Горожан, 847 N. Franklin St. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Паранич, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 3. пополудні в своїй власній галі 914 Franlin Ave. Просимо всіх членів явитися на цих зборах, бо є важні справи до вирішення, тому ваша приявність конечна. — За уряд: М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що збори відбудуться в суботу, 13. серпня, точно в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 517 Галет ул. Взиваємо всіх членів прийти на час на збори. — М. Галькевич, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Місячні збори Бр. Пресв. Тройці, від. 320, відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Подаємо до відома, що секретар п. Г. Іванович, з причини перемучення, зрезиґнував з уряду секретаря, а його працю перебрав заступник секретаря Г. Шулька. У всіх відділових справах просимо членів звертатись тепер на адресу: Geo. Shulka, 841 N. Eutaw St., Baltimore 1, Md. Tel. Vernon 3572W. Люди, що тепер приїхали зі скитальщини і хотіли б вступити в члени У. Н. Союзу, зволять ласкаво зголоситись на повище подану адресу, а ми радо заопікуємося ними. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Подаємо до відома всім членам Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. серпня, в год. 7. ввечір, в домівці Укр. Клюбу, 847 N. Franklin St. Пригадуємо довгуючим членам вирівняти свої залеглі вкладки, бо згідно з рішенням контр. комісії управа буде змушена довгуючих членів суспендувати. — За управу: І. Чопик, гол.; С. Пилюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 14. серпня, в год. 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. Просимо членів прийти і вирівнати свої залеглі вкладки, щоби не наразитись на суспензу. — За уряд: М. Присташ, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Подаємо до відома членам і членицям Бр. св. Василія Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. серпня, в годині 7. ввечір, у власній салі. Тому, що є важні справи до вирішення, взиваємо всіх членів, місцевих іпозамісцевих, прийти точно на означений час. Напоминаємо довгуючих членів вирівнювати свої залеглости. Пригадуємо всім членам, що „палення морґеджу" відбудеться в неділю, 18. вересня. На це торжество всі члени обовязані прийти і свою участь зголосити до уряду до 10. вересня. — Уряд.

Нюарк, Н. Дж. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. серпня, в годині 7:30 ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо прийти на збори. — Г. Дорошенко, предс.; А. Варан, кас.; А. Мудровський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 14. серпня. Просимо членів явитись на збори, в довжників просимо вирівняти залеглости. — За уряд: Т. Малик, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 13. серпня, точно в 8. год. ввечір, під ч. 800 N. 23rd St. Просимо всіх членів прийти на означений час, як рівнож привести з собою хоч по одному новому членові. Довгуючі члени обовязково повинні прийти і вирівняти свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: Г. Григорчук, предс.; П. Максимович, кас.; Г. Вучко, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Укр. Тов. Січ, від. 39, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, точно в годині 3. пополудні, в салі У. Н. Дому. Просимо членів прийти на час і привести зі собою хоч по одному новому членові, за що отримаєте гарну нагороду. — За уряд: І. Каменюк, рек. секр.

ПОДЯКА.

Отсим висловлюю сердечну подяку Дорогому Шваґрови д-рови Волод. Галанови в Филаделфії, що допоміг мені з сином Олегом переселитися до ЗДА, а також моїй Дорогій Шваґровій Славі, що заопікувалася мною після прибуття до Америки, виявивши теплу гостинність, стільки доброго серця і увагу до урядження мойого побуту на Новій Землі.

Апольонія Галан з сином.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую своїх вуйків, котрі мають перебувати в Bristol, Conn., іменно **ІВАНА АЛЄКСАНДРОВИЧА І МИХАЙЛА ІНДИКА**, родом з Калярна. Хто про них знає, або вони самі, голоситись до:
ІВАСЬКЕВИЧ МИХАІЛ,
322 E. Spring St., Titusville, Pa.

ШУКАЮТЬ ЗАЙНЯТТЯ

УЧИТЕЛЬ Народних Шкіл пошукує праці. Знає англ. мову, може вести сценічні гуртки і фіз. культуру. Зголошення слати до ред. „Свободи".

РЕАЛЬНОСТИ

НА ПРОДАЖ В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Реальність і підприємство (luncheonette), 1 фам. цегляний дім 6 кім., купальня, 228 — 2nd St. — 3-фамілійний дім і склеп — 385 Grove St. Інформації в склепі.

Професійні Оголошення

ТАРЗАН, ч. 2153. Тарзан оживає.

Коли Тікар відвернувся, його кровожадність минула. Він тільки лизав обличча свого пана. Даремний напад Джени на льва врятував Тарзанові життя.

Тоді Джена пізнала свого давнішого пестія.

Коли Тарзанові прояснилося в голові, прийшло до святочного поєднання.

Як вони верталися до колиби, Тарзан виявив сумну історію Норми і завись Джени перемінилася в милосердя.